

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної конференції

**АГРАРНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ
В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ**

*До Ювілею
економічного факультету*

70

Київ, Україна
23-24 Вересня - 2021 р.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

*Міжнародна науково-
практична конференція*

**АГРАРНА ПОЛІТИКА
УКРАЇНИ В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНИХ
ВИКЛИКІВ**

*До Ювілею
економічного факультету*

70

23-24 • Вересня • 2021 р.

- ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ОРГАНІЧНИХ ДОБРИВ В УКРАЇНІ
Червоний Д. В.
- USE OF ELAMINE FOR CREATION OF PRODUCTS OF THERAPEUTIC AND PREVENTIVE ACTION
Olena O. Cherednichenko, Tetiana S. Chichkina
- ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ
Якимовська А. В.
- СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РЕГУЛЮВАННЯ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ З УРАХУВАННЯМ ВИМОГ ІСНУВАННЯ РАВЛИКОВИХ ФЕРМ
Яцун А. Г.

СЕКЦІЯ № 2

«ФІНАНСОВЕ ТА БАНКІВСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ І СТРАХОВИЙ ЗАХИСТ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ»

<https://meet109.webex.com/meet109/j.php?MTID=md32be4ced133531a90c14353ccbdcbff>
(101 аудиторія, 10 навчальний корпус, 15:30 год.)

Керівники секції:

ДАВИДЕНКО
Надія Миколаївна	доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів Національного університету біоресурсів і природокористування України
ХУДОЛІЙ
Любов Михайлівна	доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри банківської справи та страхування Національного університету біоресурсів і природокористування України

Секретар секції:

ТІТЕНКО
Зоя Миколаївна	кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів Національного університету біоресурсів і природокористування України

НАЗВИ ДОПОВІДЕЙ

- СТАН ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ НА РИНКУ НЕРУХОМОСТІ В УКРАЇНІ
Аврамчук Л. А., Коляда К. В.
- УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ФУНКЦІОНАЛЬНА СКЛАДОВА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ СИРОВИННО-ПРОДУКТОВОГО КОМПЛЕКСУ
Буряк А. В., Дем'яненко І. В.
- ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
Войцехівська С. І.
- ДИНАМІКА СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ АГРОПРОМИСЛОВИХ КОМПАНІЙ
Воробей Р. Є.
- ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ ПРИРОДНОГО КАПІТАЛУ
Давиденко Н. М.
- НАСЛІДКИ ЗМІН В ОПОДАТКУВАННІ ПІДВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ
Долженко І.І.
- ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ
Євченко Т. І.

Войцехівська С. І.
аспірантка кафедри фінансів,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України, м. Київ

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕТИНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Поняття тіньової економіки є достатньо складним та багатограним, а тому дефініцій цього явища існує дуже багато. Це свідчить проте, що дана проблема є не в повній мірі дослідженою та немає стійкого понятійного апарату, що дає свій відбиток у великому різноманітті авторських підходів до теоретичних та практичних пояснень даного явища, а також методиці та методології його дослідження.

Тіньова економіка являє собою складне соціально – економічне явище, яке представлене у вигляді сукупності нерегульованих та неконтрольованих як законних (аморальних), так і протиправних економічних відносин, які існують між суб'єктами економічної діяльності за для отримання доходу за рахунок приховування доходів і ухилення від сплати податків.

Дане явище існує в багатьох економічних системах та має об'єктивний характер. Рівень тіньової економіки, який є загрозовим (критичним) для національної фінансової та економічної безпеки складає 40 % від офіційного ВВП [1].

Тіньовий сектор в Україні у 2020 році становив — 1,2 трлн. грн. на рік, в 2019 році — 846 млрд. грн (28,3 % ВВП) [2]. У той же час обсяг світового тіньового ринку у 2020 році оцінювався у 538 трлн дол. США. Він потрапляє щораз під пильнішу увагу уряду, так як національні уряди прагнуть збалансувати бюджети, уникаючи при цьому збільшення податків і скорочення видатків, які можуть завадити відновленню економіки [3].

Основні взаємопов'язані фактори наповнення тіньового сектору:

- переважна більшість готівкових розрахунків;
- відсутність прозорості операцій;
- недотримання нормативних та законодавчих актів.

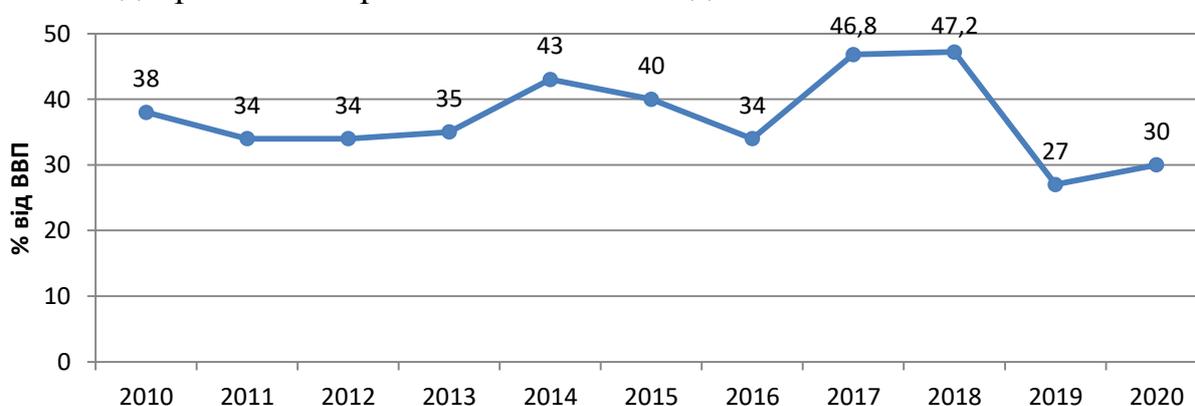

Рис. 1 Динаміка рівня тінізації економіки України в період з 2010 – 2020

рр.

Масштаби тінзації економічного життя, недовіра державних зусиль щодо її подолання призводять до деформації принципів громадянського суспільства, формують негативний імідж України у світі, стримують надходження в країну іноземних інвестицій, не сприяють налагодженню торговельно – економічних стосунків українських підприємств із зарубіжними партнерами.

Процес детінізації національної економіки є принципово важливим та першоприоритетним напрямом для сучасної економічної політики України. Водночас багатоаспектність та розгалуженість проявів тінзації засвідчує безперспективність лише симптоматичних репресивних методів протидії тінзації у вигляді посилення контрольно – каральних функцій держави.

Основними чинниками процесу тінзації національної економіки стали:

- низький рівень рентабельності ведення підприємницької діяльності та його висока витратність;
- високий рівень податкового навантаження;
- відсутність прозорих умов діяльності та дисгармонізація економічних інтереси суб'єктів економіки;
- низький рівень заробітних плат;
- відсутність «здорової» конкуренції на ринку та нерозвиненість ринкових регуляторів визначення ціни.

Основною метою процесу детінізації національної економіки має стати значне скорочення обсягів тінзації шляхом утворення придатних умов для залучення тінювих капіталів в легальну економіку та збільшення національного багатства.

Виведення на «світло» тінювих капіталів сприятиме вагомому збільшенню національного інвестиційного потенціалу і ступеня його реалізації, матиме значний позитивний ефект для бюджетної сфери, слугуватиме зміцненню довгострокової стабільності та зорієнтованості національної економіки на стратегічний розвиток і зростання, сприятиме зміцненню економічної безпеки держави.

Таким чином, основою у стратегії легалізації та детінізації економіки України є пришвидшення темпів її економічного розвитку. Зважаючи на реальний стан національної економіки, передусім потрібно проводити інноваційні та структурні зміни в державі, а також здійснювати антикризові заходи, як в короткостроковій, так і в довгостроковій перспективах. Зокрема, структурна перебудова економіки України має забезпечити:

- прискорення інноваційних процесів у суспільстві;
- зменшення податкового тиску на підприємства;
- збільшення питомої ваги наукоємних галузей економіки та переробної промисловості;
- цикл «створення — освоєння — впровадження у виробництво» нових виробів має скорочуватися та наблизитися до сучасних часових характеристик європейських країн;
- вітчизняна продукція має відповідати європейським стандартам якості.

Виконання даних умов дасть змогу Україні бути на одному рівні з розвиненими країнами Європи. Консолідація українського суспільства навколо ідеї прискореної модернізації вітчизняного виробництва, створення конкурентоспроможної продукції за світовими стандартами якості стає життєво необхідною складовою програми виходу України з фінансово – економічної кризи.

За для зменшення рівня тіньової економіки та усунення негативних наслідків, потрібно розробити та ввести в дію заходи, які б здійснювали протидію процесу тінізації. Основними заходами процесу детінізації економіки повинні бути:

— «амністія» капіталів некримінального походження, в першу чергу тих, що спрямовуються в інноваційну сферу та інші суспільно значущі та пріоритетні сектори;

— впровадження податкових стимулів, які б стимулювали підприємців до інвестування та нагромадження коштів в інноваційну діяльність;

— звуження фінансової бази тіньового господарювання через зменшення рівня оподаткування фізичних осіб на величину документально підтверджених коштів, витрачених на розвиток людського капіталу;

— спрощення та стимулювання дозвільних і погоджувальних процедур для ведення підприємницької діяльності в інноваційній сфері;

— документування в обов'язковому порядку джерел походження грошових коштів при купівлі товарів, вартість яких перевищує певну задалегідь визначену суму;

— залучення до реалізації стратегії легалізації представників міжнародних організацій, спеціалізованих на протидії нелегальному господарюванню, та громадянського суспільства;

— запровадження існуючих та розробка нових рекомендацій теоретичного та практичного характеру з приводу виявлення напівлегальних фінансово – промислових угруповань та їх ліквідації.

Все це значною мірою сприятиме детінізації економіки України та трансформуванню її в легальну, гарантуватиме економічну та фінансову безпеку України, її незалежність, справжній суверенітет, прогресивний соціально – економічний розвиток.

Література

1. Тіньова економіка: сутність, особливості та шляхи легалізації / за ред. З. С. Варналія. — К. : НІСД, 2006. — 576 с.

2. Національний банк України <https://bank.gov.ua/ua/news/all/doslidjennya-tinovoyi-ekonomiki-v-ukrayini--mayje-chvert-vvp--abo-846-mlrd-griven--perebuvaye-v-tini>

3. Tanzi V. Second (and More Skeptical) Look at the Underground Economy in the United States // The Underground Economy in the United States and Abroad / V. Tanzi (Ed.). — Lexington, Massachusetts: Lexington Books, 1982.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ

**ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ
ВИКЛИКІВ**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

*III МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ*

18 березня 2021 року
м. Київ, Україна

ДЕТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК ОСНОВА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Войцехівська С. І., аспірант

Науковий керівник – Давиденко Н.М., д.е.н., професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Принципово важливим та першопріоритетним напрямком для сучасної економічної політики України є процес детінізація економіки. Він являє собою сукупність економічних, організаційно - управлінських, технічних, технологічних та правових державних заходів як на макро- так і на мікрорівні з метою створення економічних передумов щодо повернення сталих взаємовідносин між учасниками фінансово - господарського обороту речей та прав, а також побудови організаційно - правової інфраструктури впливу превентивного характеру з метою усунення причин та умов, які створюють сприятливі умови для відтворення джерел тіньової економіки [1].

Основними чинниками процесу тінізації національної економіки є:

1. Неефективність державного регулювання економіки — відсутня довіра між бізнесом та державою, високий рівень бюрократії, законодавче та інституційне забезпечення є недосконалим. На основі цих проблем формуються корпоративно - бюрократичні структури, які замінюють механізм державного управління. Законодавче забезпечення ведення бізнесу часто змінюється, а це стимулює постійний пошук шляхів тінізації діяльності та ускладнює (унеможливує) процес ефективного планування підприємницької діяльності.

2. Процес адміністрування податків – несправедливий та великий обсяг податкового навантаження, зростання кількості збиткових підприємств, зниження рівня платіжної дисципліни, недосконалість, нестабільність та необізнаність в податковому законодавстві, правова незахищеність платників податків. Також додаткове стимулювання до ухилення від сплати та мінімізації податків створює відсутність дієвих механізмів покарання за ухилення та недотримання податкового законодавства [2].

3. Низькі економічні стимули викликають проблеми на ринку праці, а саме зростання рівня безробіття та відмова від офіційного працевлаштування найманих працівників, але основною проблемою є відсутність покарання за неофіційне працевлаштування, ефективної системи контролю та ухилення від оподаткування заробітної плати.

4. Недосконалий процес грошово - кредитного регулювання - встановлення гнучкого валютного курсу та непрозоре рефінансування комерційних банків, надто високий рівень активності держави на ринку позичкового капіталу, що полягає у випуску державних облігацій з метою поповнення бюджету держави, це сприяє підвищенню відсоткових ставок, сконцентрованості капіталу навколо спекулятивних операцій, завищений обсяг грошової пропозиції, що не відповідає реальним потребам економіки та має дефляційні або ж інфляційні наслідки [3].

5. Низький рівень контролю за використанням коштів державного бюджету та недосконалість всієї бюджетної системи в цілому.

6. Відсутність чітко визначеної державної програми боротьби з організованою злочинністю, недосконалість судової та правоохоронної системи, недовіра населення до правоохоронних та судових органів.

7. Рівень загальної злочинності.

На даний час рівень фінансової безпеки країни є на досить низькому рівні та продовжує падати, а наслідки поширення тіньової економіки є достатньо значними. Єдиним вирішенням цієї ситуації є комплексне та широкомасштабне проведення заходів детінізації економіки. Вони передбачають створення достатньо сприятливих умов для ведення легальної економічної діяльності та максимально враховують інтереси суб'єктів господарювання.

Україна у сфері стимулювання детінізації мало чим відрізняється від інших держав. На сьогодні детінізація є одним з провідних завдань для підвищення рівня фінансової безпеки та створення умов сталого розвитку нашої держави. Сутність питання детінізації економіки є не менш суперечливим, ніж сама тіньова економіка. Відсутність у державі конкретного плану заходів щодо боротьби з тіньовою економічною діяльністю унеможливує ефективне

вирішення цієї проблеми. З метою виходу з цієї ситуації потрібно створити привабливе економічне підґрунтя як для вітчизняних так і для іноземних суб'єктів правовідносин.

Але під впливом вже існуючої кризової ситуації в економіці це зробити досить складно. Також нещодавно наша держава приєдналася до ряду міжнародних фінансових, економічних і політичних організацій, і вона є досить обмеженою у своїх діях певними зобов'язаннями перед цими організаціями. У нашій державі тіньова економіка має місце практично у всіх галузях економіки, тому проводити боротьбу потрібно комплексно.

Існує механізм, який є прийнятний для процесу детінізації всіх сфер економічного життя – це сфера адміністрування податків, оскільки податки та система оподаткування охоплюють усі економічні сфери функціонування українського суспільства. Оподаткування є об'єктивним явищем, яке через втручання керівництва держави забезпечує виконання функцій останньої. А головною причиною значного поширення тіньової економіки є різниця між сумою грошей, що сплачує особа за здійснення нею економічної діяльності, та фактичним її виграшем.

Основним фактором, що створює підґрунтя для розвитку тіньового ринку є недосконалість податкової політики та нестабільність її законодавчої бази. На даний час податкове законодавство України не стимулює суб'єктів господарювання здійснювати інвестиції капіталу в легальну економіку, а податкове навантаження перевищує даний показник в порівнянні з сусідніми державами [4], що в свою чергу стимулює приховувати реальні обсяги економічної діяльності та виведення їх в «тінь».

Потрібно відзначити, що обтяжливість податкової системи України визначається не завжди величиною податкових ставок, а досить часто нерівномірністю податкового навантаження на суб'єктів господарювання, запутаністю і нестабільністю податкового законодавства.

Таким чином, наявні недоліки податкової системи України стримують процеси збільшення інвестицій в економіку нашої держави, а це гальмує

зростання виробництва та знижує рівень вітчизняної фінансової безпеки держави.

Основними заходами процесу детінізації є:

— створення з метою інвестування та нагромадження коштів в інноваційний сектор додаткових податкових стимулів, які будуть надаватися за фактичними результатами діяльності;

— знищення фінансового підґрунтя для тіньового господарювання шляхом зниження рівня оподаткування фізичних осіб на величину документально підтверджених коштів, які були витрачені на розвиток людського капіталу;

— спрощення дозвільних та погоджувальних процедур для ведення підприємницької діяльності (особлива увага має бути приділена інноваційній сфері);

— обґрунтування (на обов'язковій основі) джерел походження грошових коштів на момент здійснення купівлі товарів, у разі, якщо їх вартість перевищує заздалегідь встановлену суму земельних ділянок, житла, транспортних засобів чи предметів розкоші;

— залучення до процесу детінізації та легалізації фахівців різних міжнародних організацій, які спеціалізуються на протидії нелегальному господарюванню та представників з громадянського суспільства;

— впровадження на практиці наявних теоретичних розробок та надання нових рекомендацій з метою виявлення нелегальних та напівлегальних угруповань фінансово – промислового спрямування з подальшою легалізацією капіталу та ліквідацією виявлених схем [5].

З метою детінізації економіки України необхідним є використання заходів, що сприяли б покращенню інвестиційного клімату держави, зниженню як фіскального, так і регуляторного тиску на суб'єктів господарювання за рахунок удосконалення існуючих податкових механізмів; необхідно є подальша дерегуляція підприємницької діяльності й підтримка малого та середнього бізнесу, в першу чергу у сфері дозвільної системи та ліцензування. Окремою складовою у боротьбі з тіньовою економікою є необхідність реформування

системи правосуддя, забезпечення прав власності та боротьба з корупцією, а також зменшення рівня регулятивного та податкового навантаження на бізнес, створення сприятливих умов для покращення інвестиційного клімату та захист прав власності, трудових відносин. Це дасть можливість забезпечити економічне зростання, але за умов високих показників тіньової економіки нажаль є неможливим.

Список використаних джерел

1. Живко З.Б., Засадко В.В. Забезпечення економічної безпеки в контексті протистояння впливу тіньової економіки. Державне управління. *Електронний вісник МГУ ім. Ломоносова*. 2013. № 37. С. 56 - 67.
2. Давиденко Н.М. Вплив тіньової економіки на фінансовий потенціал регіонів. *Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах*: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 09–10 квіт. 2020 р.). Полтава: ПУЕТ, 2020. 167 с.
3. Мовчан М. Обсяг тіньової економіки України становить 350 млрд грн., половина цих коштів — зарплати в "конвертах" URL: <http://wallnews.info/news/2012/08/20/180070>
4. Варналій З.С. Тінізація малого підприємництва, економічні та правові аспекти. К.: Інститут приватного права і підприємництва. Апр. України, 1998. 56 с.
5. Солодовникова І.І. Тенденції тінізації української економіки та шляхи її детінізації. *Теорії мікро- макроекономіки*. Зб. наук. Праць МОН України. К.: Академія муніципального управління, 2003. Вип. 12. С. 29 - 38.

УДК 643.01

СУЧАСНИЙ СТАН ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ

Денисюк А.П., студентка

Науковий керівник – Олійник Л.А., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Житлово-комунальне господарство є складною сферою, яка охоплює більш ніж 20 видів діяльності, основні з яких є модернізація та обслуговування

житлового фонду, благоустрій територій, організація тепло-, водопостачання, водовідведення, поводження з побутовими відходами тощо.

Якою б важливою не була ця галузь, але вона стає яскравим індикатором прояву накопичених невирішених соціальних, економічних та технологічних проблем, котрі акумулювались роками функціонування національного господарства в умовах адміністративно-командної економіки. Проблема житлово-комунального господарства України, яке на початку 20-го століття ще не представляло собою єдину галузь, а згодом доволі довгий час розвивалось за штучними економічними правилами, полягає в тому, щоб розбудувати таку систему його роботи, яка б реально вивела б дану галузь на значно вищий рівень функціонування.

Несприятливі економічні та інституційні умови функціонування галузі житлово-комунального господарства України, адміністративне втручання у ціноутворення та відсутність сильної політичної волі проводити структуровані реформи у секторі суттєво зменшують його ефективність. В результаті утворюється коло проблем: незадовільні економічні умови, спричинені розповсюдженням сприйняттям комунальних послуг як необхідних громадських товарів і тому безкоштовних, а не як економічних товарів, виробництво яких потребує значних витрат, призвели до серйозних проблем, такі як некомпенсовані збитки виробництва, накопичення боргів, відсутність стимулів до інвестування [1].

Збільшується кількість старого та аварійного житлового фонду, матеріально-технічна база житлово-комунального господарства вкрай зношена, обладнання застаріле та енергомістке. Фізичне та моральне старіння конструкцій і внутрішніх систем житлових будівель стало головною причиною зниження якості комунальних послуг, погіршення комфортності, надійності та безпечності умов проживання мешканців міста. З іншої сторони, поганий фізичний стан внутрішньо-будинкових систем, низькі теплозахисні властивості оточувальних конструкцій та відсутність у споживачів технічної можливості керування споживанням теплової енергії призводять до невідрядно

**Prof. Dr. As. Zlatarov University
National University
of Life and Environmental Sciences of Ukraine**

V International Scientific and Practical
Conference

Ukraine, Bulgaria, EU: Economic and Social Development Trends

26 June – 4 July 2021
Burgas, Bulgaria

References

1. Davidenko NM Financial management: textbook. / H.M. Davidenko. - K.: LLC «Zadruga», 2012. - 516 p.
2. Kramarenko GO Chorna OE Financial management: textbook. / G.O. Kramarenko, OE Black. - Kyiv: Center for Educational Literature, 2009. - 520 p.
3. Tereshchenko OO Financial controlling [Electronic resource]: textbook. way. / O.O. Tereshchenko, ND Babyak. - K.: KNEU, 2013. - 407 p.

**Войцехівська С. І.,
аспірант,
НУБіП України, Україна**

ПРОЦЕСИ ТІНІЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

Тіньова економіка має негативний вплив на розвиток країни, оскільки виступає одним із сегментів, який перешкоджає надходженню коштів у бюджет країни, а як наслідок, негативно впливає на соціально-економічний розвиток в цілому. При цьому порушуються правові основи функціонування підприємницького сектору в країні, що викликає появу дезінформаційних явищ у прогнозуванні майбутніх критеріїв розвитку різних суб'єктів.

Фінансова безпека має сприяти адаптуванню більш креативних, творчих та професійних дій стосовно розвитку як країни загалом, так і кожного окремо взятого підприємця. Проте цей процес порушується під впливом наявної тіньової економіки, яка у своїй основі вже виступає носієм негативного впливу на дієвість різних аспектів розвитку країни.

Звернення до чисельних наукових праць свідчить, що проблема такого явища, як тіньова економіка та фінансова безпека країни не є новою, проте потребує постійної уваги, оскільки умовою розвитку нашої країни виступає регульована ринкова економіка. Зокрема, поміж науковців, які досліджують різні аспекти тіньової економіки – А.В. Базилюк, С.О. Коваленко [1], З.С. Варналія [2], М.В. Фоміна, В.В. Приходько, М.Г. Каптуренко [3], І.І. Мазур [4], Н.С. Різник [5] О.В. Турчинов [6] та інші. У своїх працях вони вважають, що однією з основних передумов виникнення і зростання тіньової економіки є адекватна реакція економічних суб'єктів на неадекватні способи регулювання бізнесу державою.

Тіньова економіка включає в себе як кримінальні, так і не кримінальні дії (неформальна та прихована діяльність), які обумовлюють недонадходження податків та зборів до бюджетів всіх рівнів (рис.1).

Незаконна (кримінальна) економіка	• Діяльність, яка на пряму заборонена законом
Нелегальна (підпільна) економіка	• Виробництво легальних товарів і послуг, але без реєстрації й необхідних дозволів або з ухиленням від сплати податків
Неформальна економіка	• Економічна діяльність, що з різних причин не враховується офіційною статистикою і не входить до ВВП

Рис. 1. Види тіньової економіки [7]

Споглядаючи досвід зарубіжних країн світу, можна стверджувати, що процеси тінізації підпорядковані та обслуговують економічні (політичні) інтереси окремих політичних сил чи ділових кіл. Також варто врахувати багатовекторність тіньових відносин:

- процес тінізація виборчої діяльності та механізмів;
- зрощування тіньового капіталу з державним апаратом;
- процес тінізації військової діяльності та проблеми розмежування власності і влади.

Діючи в таких умовах, надзвичайно важливим є усвідомлення того, що тінізація фінансових потоків призводить до:

- загострення проблем фінансової безпеки держави;
- руйнує державний та приватний сектор економіки;
- негативно впливає на інвестиційний клімат в країні в цілому;
- становить перепону на шляху євроінтеграційних процесів, оскільки практично всі умови Маастрихтських критеріїв так чи інакше стосуються тінізації [8].

Сучасні експертні методи не можуть повною мірою врахувати обсяг тінізації за рахунок недостатньої інформації щодо офіційних даних про результати діяльності підприємств, фінансових установ, домогосподарств. Критичним рівнем тінізації економіки є 40% ВВП, в Україні він за останні роки досяг 30% ВВП (рис. 2).

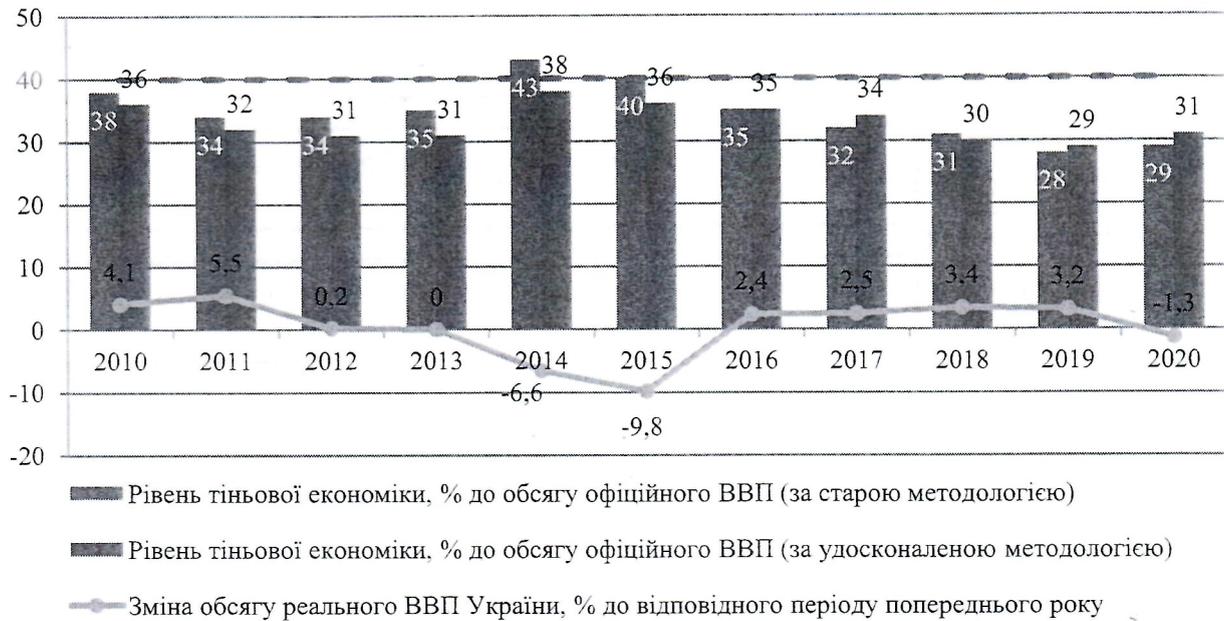

Рис. 2. Інтегральний показник рівня тіньової економіки в Україні (у % від ВВП) і темпи приросту/зниження рівня реального ВВП (у % до відповідного періоду попереднього року)[9]

З рис. 2 видно, що не зважаючи на негативні наслідки від пандемії COVID-19 та зниження рівня реального ВВП на 1,3% за підсумком I кварталу 2020 року до відповідного кварталу 2019 року тенденція до зниження рівня тіньової економіки зберігається.

Проаналізувавши досвід минулих криз, очікувалося збільшення рівня тіньової економіки, оскільки діючи в умовах із значним рівнем невизначеності бізнес прагне мінімізувати ризики втрати ресурсів.

Відбулось очікуване зниження рівня інвестиційної та ділової активності. Спричинена поширенням пандемії COVID-19 та запровадження карантину, криза має незвичний характер, що в свою чергу впливає на формування нетипового характеру динаміки тіньової економіки, яка має секторальні особливості.

Отже, можна сказати, що процес тінзації має місце у всіх сферах вітчизняної фінансової системи. Не дивлячись на те, що подолання цього процесу було проголошено одним з основних напрямків фінансових реформ, на даний момент залишається невирішеним завданням, оскільки відповідальність за нелегальну діяльність та прибутки від неї, поки що є неспівставними поняттями. Відбуваються поступові процеси трансформації в Державному управлінському апараті, але на жаль, часто самим урядовцям не вистачає політичної волі почати зміни із себе, оскільки незацікавлені та невмотивовані у тому, щоб закрити діючі тіньові канали та тим самим запобігти новим тіньовим схемам.

Список використаної літератури:

1. Базилевич В. Д. Державні фінанси: навч. посіб. / В. Д. Базилевич, Л.О. Баластрик; за заг. ред. В. Д. Базилевича. — К.: Атіка, 2002. — 368 с.
2. Грищенко Олександр Проблеми боротьби із «відмиванням брудних коштів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1816>.
3. Єніна – Березовська А. О., Середіна Г. В. Система безпеки держави та загрозові економічні процеси: тонізація і криміналізація економіки // Бізнес інформ. – 2014. – No 9. – С. 41–46.
4. Козак Ю. Г. Міжнародна макроекономіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libfree.com/192649728-konomikamizhnarodna_makroekonomika_kozak_yug.html
5. Пессель М. А. Фінансово – кредитний механізм інтенсифікації громадського виробництва. – М.: Фінанси, 1977.
6. Романюк В. С., ас. Британська Н. Н. Проблеми боротьби з відмиванням „брудних” грошей в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67425.doc.htm.
7. Давиденко Н.М. Вплив тіньової економіки на фінансовий потенціал регіонів. Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 09–10 квітня 2020 року). – Полтава: ПУЕТ, 2020. – 167 с.
8. Договір про Європейський Союз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_029.
9. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

Воробей Р. Є.,
аспірант,
НУБіП України, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «КАПІТАЛІЗАЦІЯ»

В сучасному світі за умов ринкової економіки в контексті дослідження фінансового стану підприємства, ефективності його діяльності, часто вживається така економічна категорія, як «капіталізація». В світовій практиці «капіталізація» є основним показником за яким визначають вартість компанії.

Незважаючи на те, що на практиці поняття «капіталізація» вживається достатньо часто, єдиного підходу до визначення даного терміну досі не склалось. Саме поняття «капіталізація» є похідним від економічної категорії «капітал», тому доречним є спершу розібратись в сутності такого визначення, як «капітал».

Згідно із введеним в XIX столітті рядом західних вчених-економістів поняттям, капітал - це економічний ресурс, що визначається як сукупність усіх технічних, матеріальних і грошових засобів, використовуваних для виробництва товарів та послуг [1].

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ»
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
(НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ)
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ
AKADEMIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO IM. JERZEGO KUKUCZKI W KATOWICACH

ЗБІРНИК ТЕЗ

**Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
«ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО
МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ
ТА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ»**

20 ТРАВНЯ 2021 р.

Україна, м. Дубляни

Новосьолова О.С., Щербина С.І. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ	114
Сус Л. В., Сус Ю. Ю. СУЧАСНИЙ СТАН ПРОЦЕСІВ КОНЦЕНТРАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ СИСТЕМ	117
Східницька Г. В., Dr Marcin Hyski ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАЦІЙНИМИ РИЗИКАМИ БАНКІВ	120
Шелудько С.А., Боровська О.В. ТРАНСФОРМАЦІЯ МОДЕЛЕЙ ІДЕНТИФІКАЦІЇ КЛІЄНТІВ БАНКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОГО ЛОКДАУНУ	124

**СЕКЦІЯ 5.
ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ЯК ЗАПОРУКА НЕЗАЛЕЖНОСТІ
І СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

Солодовнік О.О. Андрущенко А.С. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКУ	127
Бондаренко Н.В. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ	129
Булик О.Б. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	132
Войцехівська С. І. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	135
Зеліско Н.Б. РОЛЬ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	138
Іваницький І.Є. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ	142
Мельничук О.О. ФІНАНСОВІ РИЗИКИ АГРОСЕКТОРУ ЗА СТРУКТУРНОЮ СКЛАДОВОЮ	144
Сиротюк Г.В. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	147

Войцехівська С. І., аспірантка
Національний університет біоресурсів і
природокористування України

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Світова фінансово - економічна криза впливає на всі аспекти економічного життя суспільства переважної більшості країн світу та сприяє виникненню великої кількості проблем з ліквідністю комерційних банків, зниженню рівня доходів експортерів, скороченню доходів населення, досить довготривалому зниженню рівня активності на ринку цінних паперів, падінню курсу національної валюти, непростому механізму доступу українських позичальників до зовнішніх фінансових ринків, та є свідченням посилення впливу зовнішніх загроз на фінансову безпеку України, що безпосередньо говорить про достатньо слабкий механізм її забезпечення, наголошує на необхідності зростання рівня захисту фінансової системи держави.

В нинішніх умовах проблеми фінансової безпеки в Україні є надзвичайно актуальними, оскільки гостро постає питання зростання зовнішньої заборгованості держави, збільшення дефіциту Державного бюджету України, а особлива увага приділяється негативним тенденціям динаміки золотовалютних резервів та платіжного балансу.

Фінансова безпека, як і кожна економічна категорія вимагає наукового осмислення її економічної сутності та дослідження, розробку методів оцінки (перегляду теоретичних підходів) з метою розробки ефективного механізму забезпечення фінансової безпеки держави.

Досить активно проблеми фінансової безпеки досліджували у своїх працях такі науковці, як: В. Мунтіяна, О. Барановського, Г. Пастернак-Таранушенка, І. Бінька, В. Шлемка, О. Василика, А. Сухорукова, Є. Ведути, Н. Кравчука, М. Єрмошенка та ін [1].

Основою для забезпечення фінансової безпеки держави є механізм забезпечення фінансової безпеки держави, що являє собою систему організаційних та інституційно - правових заходів впливу, які спрямовані на своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію загроз фінансовій безпеці держави [2].

Основними елементами механізму забезпечення фінансової безпеки є:

– діяльність держави спрямована на виявлення, попередження зовнішніх та внутрішніх загроз фінансовій безпеці;

– всебічний та об'єктивний моніторинг фінансової сфери та економіки з метою виявлення і прогнозування зовнішніх та внутрішніх загроз інтересам об'єктів фінансової безпеки;

– розрахунок граничнодопустимих та порогових значень фінансових показників, оскільки їх перевищення може провокувати фінансову нестабільність та фінансову кризу в цілому [3].

– Механізм має доволі складну структуру, яка потребує відповідної інфраструктури. За фінансову безпеку в цілому мають відповідати Президент України, Верховна Рада України, Рада національної безпеки і оборони України та структури, що нею координуються, а за функціональні напрямки фінансової безпеки – економічний блок Кабінету Міністрів України з виділенням відповідних підрозділів, Розрахункова палата і Національний банк України, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, а також органи судової влади і прокуратури [5].

З метою підвищення рівня фінансової безпеки держави потрібно вживати системні дії, які б мали в собі механізми у сфері бюджетної та монетарної політики, фондового ринку, а також у сфері регулювання корпоративного сектору економіки [4].

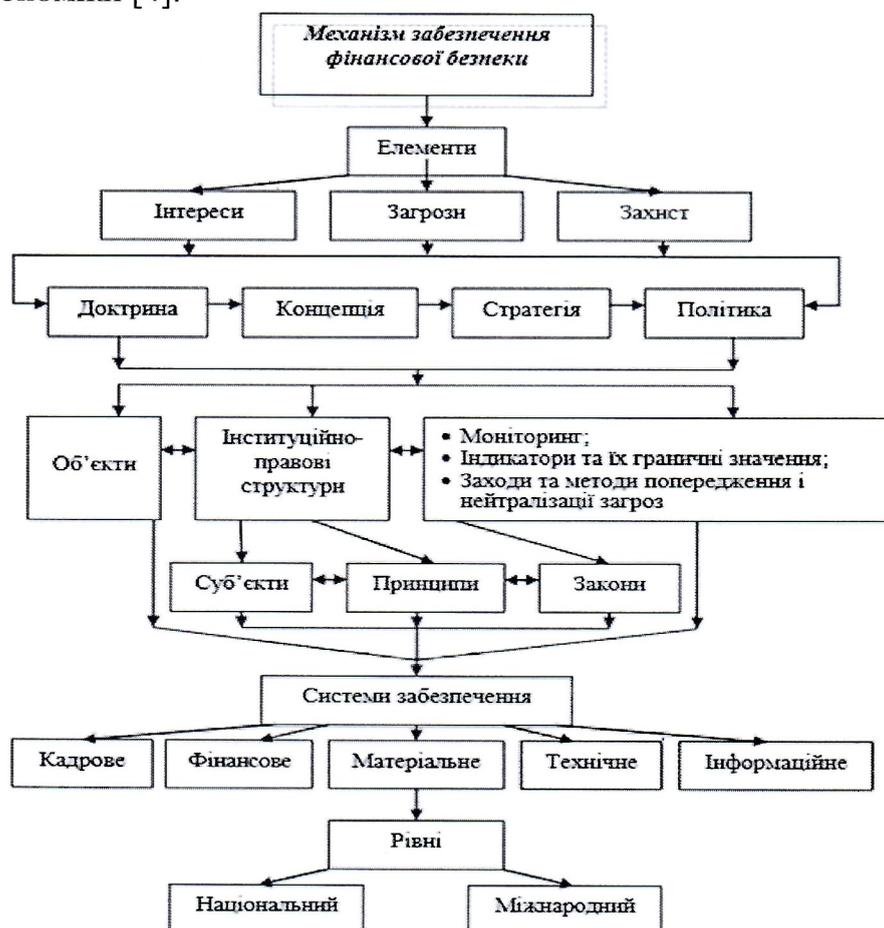

Рис. 1 Механізм забезпечення фінансової безпеки [5]

Аналізуючи нинішній рівень розвитку економіки України, можна сказати, що першочергово потрібно приймати рішення саме в напрямку удосконалення системи фінансової безпеки, такі як:

— визначення та встановлення граничнодопустимої межі участі іноземного капіталу в капіталі вітчизняних організацій;

— запровадження певних галузевих обмежень, а саме: тотальне обмеження або ж повна заборона доступу інвестування іноземного капіталу в галузі, які є стратегічно важливими для економічного, соціального та культурного розвитку країни;

— створення діючої системи контролю за процесом залучення та використання коштів іноземних позик.

Система повинна забезпечувати вирішення наступних завдань:

— створення повноцінної національної валюти та підтримання її в стабільному і конкурентоспроможному стані;

— насичення економіки та ринку грошовою масою в обсязі, необхідному для їх повноцінного функціонування та розвитку;

— створення умов, які забезпечують інтенсивне утворення конкурентоспроможного національного фінансового капіталу номінованого в національній валюті;

— забезпечення в середньостроковій перспективі (5-10 років) фінансового паритету з основними конкурентами України.

Слід зазначити, що Україна має унікальні можливості, що здатні забезпечити їй таке становище. У першу чергу це її величезні багатства, більшість яких, за відсутності необхідної для цього правової бази та інфраструктури, не залучені в процес економічних відносин і не створюють доданої вартості, що суттєво знижує ефективність національної економіки.

Таким чином однією з основних складових національної безпеки будь-якої країни є її фінансова безпека, оскільки саме її рівень визначає благополуччя держави в цілому. З метою забезпечення найвищого рівня фінансової безпеки державі необхідно виробити механізм її забезпечення, а також впровадити ефективну інфраструктуру, яка забезпечить фінансову безпеку. Головним аспектом у досягненні фінансової безпеки держави виступає постійний моніторинг та оцінка її рівня, а також розробка та застосування заходів щодо зміцнення фінансової безпеки держави.

Список використаних джерел

1. Фінанси: підручник / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. –К.: Знання, 2008. – 611 с.

2. Давиденко Н.М. Методологічні підходи до визначення загрози фінансової безпеки аграрних формувань. Молодий вчений. – 2015. – №2. – С.45 – 48.

3. Ревак І.О. Механізм забезпечення фінансової безпеки України: Теоретичний аспект//Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. – 2009. – №2. – С.1-10.

4. Davydenko N. Modern paradigm of agrarian units' financial security assessment. Економічний часопис ХХІ. – 2015. – №5 – 6. – С. 90 – 93.

5. Колодізев О.М. Державна система управління фінансовою безпекою України та правові засади функціонування / О.М. Колодізев, А.В. Середіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5941/1/10_30_47.pdf

Зеліско Н.Б., к.е.н., доцент
Львівський національний аграрний університет

РОЛЬ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Забезпечення фінансової безпеки складна і багатогранна проблема, якій необхідно приділяти постійну увагу.

Незадовільний стан фінансової та пов'язаної з нею банківської, грошово-кредитної, податкової, валютної, митно-тарифної систем, нестача або обмеження доступу до фінансових ресурсів у процесі вирішення, передусім, пріоритетних економічних та соціальних завдань, поява кібер-тероризму у фінансовій сфері, геополітична нестабільність тощо, як правило, негативно впливають на фінансову безпеку об'єктів та суб'єктів на різних рівнях управління. Вирішення цих завдань як на рівні країни, так і на рівні окремо взятого підприємства завжди потребує певних ресурсів, у т.ч. фінансових. Кардинально змінюють передумови забезпечення фінансової безпеки стрімка інформатизація та поява нових викликів через абсолютно нові проблеми, з якими може стикнутися будь-яка країна та підприємці (зокрема, як це відбулося внаслідок пандемії і локдауну).

Залежність всіх аспектів національної безпеки країни від її фінансової безпеки на перший погляд дуже проста: відсутність фінансових коштів призводить до недофінансування часом найбільш невідкладні потреб у різних сферах економіки і становить загрозу національній безпеці. Разом з тим ця зовні проста, найбільша загальна взаємозв'язок знаходить конкретне вираження

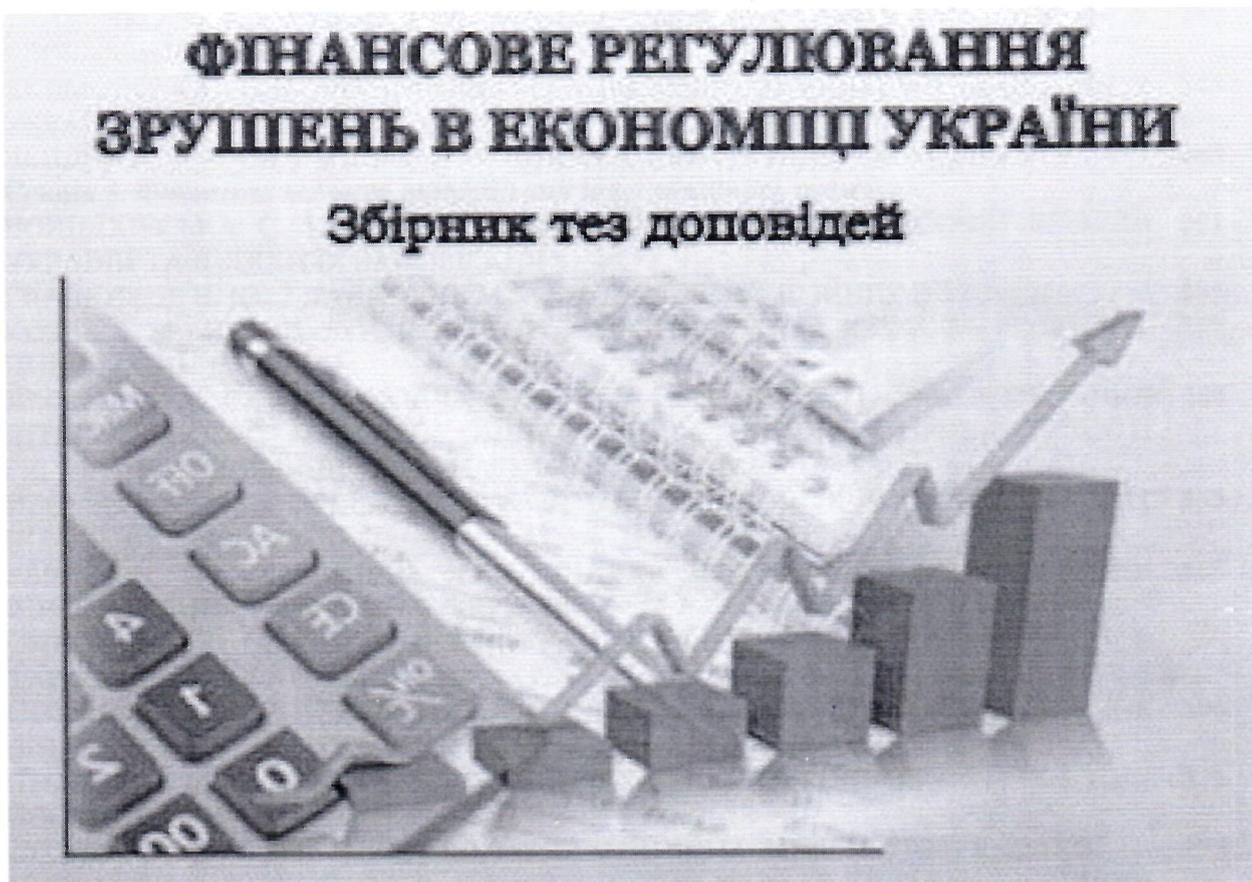

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Мукачівська міська рада
Малопольський державний університет
імені Вітольда Пілецького в м. Освенцім (Республіка Польща)

**V МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

**ФІНАНСОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ЗРУШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ**

Збірник тез доповідей

24 березня 2021 р.

ЛІНТУР І. В., ДЕМЧИК С. М. РОЛЬ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ У ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ МОНЕТАРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ	212
КОВАЛЬЧУК Д., МАКСИМЕНКО Д. В. ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	215
МИХАЛЬЧИНЕЦЬ Г. Т., ВЕРОН С. А. СУЧАСНІ ІТ ПРОДУКТИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ ТА ЇХ КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНІСТЬ	217
МИХАЛЬЧИНЕЦЬ Г. Т. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА АВТОПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	219
ПЕТРИЧКО М. М. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ	221
ПРОСКУРА В. Ф., ДЕМ'ЯН Я. Ю. ІНВЕСТИЦІЇ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ	223
ЗАЯЦЬ О. Є., МАКСИМЕНКО Д. В. АНАЛІЗ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА	226
МАСЛОВ В. О. ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИНЦИПІВ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА	229
СТЕГНЕЙ М. І., КОВАЧ В. В. ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ	231
ОВЕРЧУК Д. І., СТОРОЖУК О. В. ФІНАНСОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	233
ПІДЛИПНА Р. П. ТИПОЛОГІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ	236
СЕМКОВА Л. В. АНАЛІЗ ПОДАТКОВОГО БОРГУ УКРАЇНИ	238
СКРИПНИК Г. О. ФІНАНСУВАННЯ ПРОЕКТІВ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	241
ТКАЛЕНКО С. І. СКЛАДОВІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ У ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	243
ЯКИМОВСЬКА А. В. ФІНАНСОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ	245
ЧЕНДЕЙ А. І., МАКСИМЕНКО Д. В. ВИДИ БЮДЖЕТІВ ПІДПРИЄМСТВА	248
Секція 5. Фінансові аспекти покращення інвестиційного клімату	
ВОЙЦЕХІВСЬКА С. І. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ЗАГРОЗИ ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ЗАПОБІГАННЯ	251
ГЛАДИНЕЦЬ Н. Ю., ГЛАДИНЕЦЬ М-М. Ю. ПРОБЛЕМИ ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ	255
КОЗИК І. М., ЧЕРНИЧКО Т. В. ТЕОРІЯ ПОСТІНДУСТРІАЛІЗМУ ТА РОЗВИТОК ЦИВІЛІЗАЦІЇ	257
НЕСТЕРОВА С. В., КОПЧА В. В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО МЕТОДУ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ НА ПРИКЛАДІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ	260
НЕСТЕРОВА С. В., ШЕРШУН В. В. ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ	262
РЯШКО Н. В., ГЛАДИНЕЦЬ Н. Ю. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ	265
СМЕТАНА В. С. ПЕРСПЕКТИВИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ	267
СТИНИЧ О. М. СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА НЕОБХІДНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ РИЗИКАМИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ	270
СТОРОЖУК О. В., БЕЗПАЛЬКО Т. В. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ МИТНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	272
СТОРОЖУК О. В., ЛИСАЧЕНКО О. І. ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ	275
СТОРОЖУК О. В., ФЕДУН І. В. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ	278
ТІТЕНКО З. М. СУЧАСНИЙ СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ	280
ШИТКОВА Т. В. ШЛЯХИ МІНІМІЗАЦІЇ НАСЛІДКІВ ВПЛИВУ ПАНДЕМІЇ COVID-	283

Секція 5

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ

УДК 338.124.4

С. І. ВОЙЦЕХІВСЬКА

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ЗАГРОЗИ ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ
ТА ШЛЯХИ ЇХ ЗАПОБІГАННЯ

Фінансова безпека є однією із основних і найбільш важливих складових та одночасно системоутворюючих елементів в системі економічної безпеки держави, яка включає:

- забезпечення захисту національних економічних інтересів шляхом створення належного стану фінансової системи та її інститутів;
- створення ефективних механізмів реалізації та захисту інтересів розвитку вітчизняних фінансів на основі здатності та готовності фінансових інститутів;
- розвиток фінансової системи, національної економіки та всіх фінансових відносин і процесів, що відбуваються у державі на засадах гармонійності та соціальної спрямованості;
- підтримка соціально-політичної стабільності суспільства;
- збереження єдності та цілісності фінансової системи на основі сформованих фінансових умов та економічного потенціалу;
- протистояння зовнішнім і внутрішнім загрозам фінансової безпеки, навіть за умови несприятливих як зовнішніх так і внутрішніх чинників [1].

Для характеристики рівня забезпечення будь-якої безпеки в економічній літературі вживаються різні категорії, в першу чергу – це загрози. Для фінансової безпеки, як і для інших складових національної безпеки, вирішальне значення мають не самі показники, а їх граничні значення [9].

Загрози ускладнюють саморегуляцію економіки та реалізацію фінансових інтересів, спричиняють вихід фінансових індикаторів за межі їх порогових значень. Першочерговою проблемою забезпечення фінансової безпеки є проблема виявлення та оцінки рівня загроз у фінансовій сфері. При вирішенні цієї проблеми використовують нормативний підхід, заснований на використанні досвіду інших країн, порівняльного аналізу, експертних методів тощо [2].

Інституціональні деформації – це викривлення фінансово-економічної системи, а зокрема її інституційних форм. Вони можуть проявлятися у фінансовій сфері у таких формах

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ

як: тіньова парадержава, непродуктивний вплив капіталу, тіньова економіка, корупція, рейдерство та несуть найбільшу загрозу, оскільки мають великі обсяги та соціально – економічні наслідки [3; 4; 5].

Однією з основних форм вияву інституціональних ризиків є тіньова економіка [8].

Наслідки процесу тінізації в Україні:

- низький рівень дієвості важелів грошово – кредитної політики, оскільки існує великий обсяг не врегульованого засобами банківської системи обороту грошової маси;
- марнотратство дефіцитних бюджетних ресурсів та втрата дієвості фіскальних інструментів;
- зниження рівня нагромаджень в суспільстві та втрата ними інвестиційного потенціалу, вплив ресурсів з процесу суспільного відтворення;
- втрата потенціалу соціальної політики, зростання диференціації доходів населення, поширення тіньової зайнятості;
- гальмування переходу до інноваційної моделі розвитку у зв'язку з недостатнім розвитком інвестування та неефективним відтворенням людського капіталу [5, с. 353-354].

Ще однією загрозою фінансовій безпеці є корупція. На жаль ця проблема набуває світового значення, оскільки за умов глобальної економіки не є обмеженою кордонами окремих країн, а заходи протидії є одними з актуальних соціальних проблем сьогодення.

Для нашої країни корупція є ключовим чинником, що несе реальну загрозу як конституційному ладу так і національній безпеці країни в цілому [6]. Найбільш органічними інституційними умовами унеможливлення корупції стають правова держава й правове суспільство, де правові норми є нормами життєвої необхідності й моралі.

Отже, право приватної власності потрібно зробити обов'язковим до виконання. Заходи боротьби з корупцією охоплюють цільове залучення фахівців, які компетентні та уповноважені на виконання функцій держави, а також інших суб'єктів до системи соціально – позитивних відносин, та перешкоджання їх вступу у корупційні відносини.

Особливо специфічною та вкрай небезпечною формою інституціональної деформації є тіньова парадержава, яку слід розуміти як певне утворення на державному рівні в макроекономічному масштабі. Їй притаманний розподіл державних послуг та суспільних благ за ринковими принципами внаслідок достатньо високого рівня тінізації та корупції. В такій формі інституціональної деформації легко формуються та досить ефективно діють ринки суспільних благ та державних послуг з корупційними взаємозв'язками.

Вона може включати в себе такі ринки як: адміністративно-господарських рішень; кадрової політики; державної освіти та науки; державних посад; виборчу систему; державних привілеїв; державного захисту прав та свобод громадян.

ФІНАНСОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗРУШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Тіньова парадержава чинить значний вплив на політику, право, економіку, ідеологію, суспільну психологію, а вони в свою чергу здійснюють взаємний вплив на неї. Якщо тіньова парадержава набуває значного поширення в країні та має суттєвий вплив на всі соціально – економічні процеси, вона поступово стає нормою функціонування влади, звичним способом вирішення життєвих проблем та способом життя великої частини суспільства.

Високий рівень корупції та тіньової економіки є базисом формування та розвитку тіньової парадержави. Саме «органічний сплав», з'єднання тіньової економіки та корупції з одного боку є передумовою, а з іншого боку – наслідком (результатом) існування тіньової парадержави [5, с. 356-357].

Наступною формою інституціональної деформації є рейдерство, яке являє собою поглинання компаній і перерозподіл корпоративних прав та власності в недружелюбній та силовій формі під прикриттям законних або псевдо законних підстав.

Непродуктивний вплив капіталу є ще однією загрозою фінансовій безпеці та являє собою неефективні для країни операції, або ж мають протиправний характер. Це зазвичай операції, які проводяться з метою ухилення від оподаткування, оптимізації умов інвестування чи легалізації коштів [7].

Основними каналами та схемами непродуктивного виведення капіталів є:

- операції у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- інвестиційні операції;
- операції з цінними паперами;
- операції фіктивного страхування та перестраховування тощо.

Найефективніші методи детінізації й декриміналізації економіки пов'язані з активним використанням господарсько – правових важелів у регулюванні фінансових процесів. Вирішення проблеми тінізації потребує узгоджених зусиль держави у багатьох сферах державної політики. Сьогодні необхідно відійти від припущення, що детінізація не потребує спеціальних зусиль та заходів та відбуватиметься у міру розвитку ринкових відносин у країні.

Реальне скорочення тіньового сектору може відбутися лише за умови зменшення витратності та зростання ефективності легальної економіки, створення паритетних умов для функціонування різноманітних форм бізнесу. Це має підвищити конкурентоспроможність легальної економіки і зробити не вигідним приховування її результатів. Беззаперечною умовою такого перетворення має бути послаблення фіскального тиску на легальну економіку, що створить мотивацію переведення тіньових операцій на легальні засади.

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ

Отже, ефективна протидія процесу тінізації економіки країни та трансформування її в легальну сприятимуть розвитку вітчизняної економіки, гарантуватимуть фінансову безпеку України, її незалежність, суверенітет, прогресивний соціально – економічний розвиток.

Література:

1. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2016 році». – К.: НІСД, 2016. – 688 с.
2. Давиденко Н. М. Методологічні підходи до визначення загрози фінансової безпеки аграрних формувань / Н. М. Давиденко // Молодий вчений. – 2015. – № 2(2). – С. 45-48. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_2\(2\)__11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_2(2)__11).
3. Буркальцева Д. Д. Інституціональне забезпечення економічної безпеки України / Д. Д. Буркальцева. – К.: Знання України, 2012. – 347 с.
4. Варналій З. С. Державне бюджетування в Україні: сутність та основні детермінанти / З. С. Варналій, К. В. Коваленко, С. В. Онищенко, І. В. Савич; за ред. З. С. Варналія. – Київ : Знання України, 2016. – 395 с.
5. Варналій З. С. Конкуренція і підприємництво: монографія / З. С. Варналій. – К.: Знання України, 2015. – 463 с.
6. Богдан А. Корупція, як і кожна серйозна хвороба, боїться запобіжних заходів / А. Богдан [Електронний ресурс] // Урядовий портал. Єдиний веб - портал органів виконавчої влади України. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=243780983&cat_id=240273340.
7. Давиденко Н. М. Вплив тіньової економіки на податкову систему країни / Н. М. Давиденко, О. В. Жовніренко, І. О. Оліфер // Підприємництво та інновації. – 2020. – Випуск 13. – С. 94-98.
8. Nadiia Davydenko, Natalia Wasilewska, Mirosław Wasilewski, Olifer Ivan. Shadow economy and its impact of the country's financial potential. *Polityki Europejskie, Finanse i Marketing*. 2020 №24(73) p. 31-42.
9. Давиденко Н. М. Методологічні підходи до визначення загрози фінансової безпеки аграрних формувань / Н. М. Давиденко // Молодий вчений. – 2015. – №2. – С.45-48.